

Adroddiad Cadeirydd Pwyllgor Cyngkori ar Fwyd Cymru – 15 Gorffennaf 2021

Adroddiad Cadeirydd Pwyllgor Cyngkori ar Fwyd Cymru – 15 Gorffennaf 2021

WFAC 21/07/01

I'w drafod

Pwyllgor Cyngkori ar Fwyd Cymru – Adroddiad y Cadeirydd

Crynodeb Gweithredol

1. Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb byr o'r materion a drafodwyd yng nghyfarfod polisi'r Bwrdd ar 16 Mehefin, ac yn rhestru cyfarfodydd eraill ar lefel y Bwrdd yr aeth y Cadeirydd iddynt ac adroddiadau ar agweddau ar waith sy'n ymwneud â chylch gwaith yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) yng Nghymru.

2. Gwahoddir aelodau'r Pwyllgor i:

- nodi trafodaethau'r Bwrdd
- gofyn i'r Cadeirydd ymhelaethu ar unrhyw faterion i'w trafod ymhellach

Cysylltwch â: Lucy Boruk

Lucy.Boruk@food.gov.uk

WFAC 21/07/021

I'w drafod

Adroddiad Cadeirydd y Pwyllgor – Ebrill 2021

1. Cyfarfodydd y Bwrdd

1.1 Cynhaliwyd cyfarfod polisi diwethaf y Bwrdd ar 16 Mehefin. Cynhaliodd Pwyllgor Cyngkori ar Fwyd Cymru (y Pwyllgor) gyfarfod ar 10 Mehefin i gytuno ar ei gyngor ar y saith papur a oedd yn cael eu hystyried. Fel rhan o drafodaeth y Bwrdd ar bob papur, lle'r oedd yn berthnasol, fe dynnais sylw at y cyd-destun gwahanol yng Nghymru gan adlewyrchu cyngor WFAC. Dyma'r papurau polisi a gafodd eu cymeradwyo ar ôl trafodaethau:

[Diweddariad Gwyddoniaeth Blynyddol gan Brif Gynghorydd Gwyddonol yr ASB \(Papur FSA 21/06/04\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.2 Rhoddodd y papur hwn drosolwg o rôl gwyddoniaeth o fewn yr ASB, gan dynnu sylw at brif gerrig milltir gwyddoniaeth a gwaith ymgysylltu â'r Llywodraeth ehangach.

1.3 Wrth gymeradwyo gwaith y Prif Gynghorydd Gwyddonol, codais y pwyntiau canlynol:

- Roedd y Pwyllgor yn falch o glywed bod cysylltiadau cryf yn parhau gyda Phrif Gyngorwyr Gwyddonol mewn adrannau eraill o'r llywodraeth, gan gynnwys yr Athro Peter Halligan, Prif Gyngorydd Gwyddonol Cymru
- Awgrymodd y Pwyllgor, a Peter Halligan, y byddai Dr Rob Orford (Prif Gyngorydd Gwyddonol dros lechyd yn Llywodraeth Cymru) yn gyswllt defnyddiol
- Roedd y Pwyllgor yn croesawu creu darnau cyfathrebu gwyddoniaeth hawdd eu deall fel taflenni a fideos 'Mae'r ASB yn Esbonio' a'r ffaith eu bod ar gael yn Gymraeg
- Roedd y Pwyllgor yn siomedig nad yw unrhyw brifysgolion na sefydliadau addysg uwch yng Nghymru yn ymwneud ag unrhyw brosiectau ymchwil yr ASB (a gafodd ymateb cadarnhaol);
- Awgrymwyd y byddai llwyfan digidol haws ei ddefnyddio yn cynyddu amlygrwydd galwadau am ymchwil. Derbyniodd y Prif Gyngorydd Gwyddonol yr awgrym hwn a chredai y gellid mynd i'r afael â hyn trwy ddulliau ymgysylltu mwy uniongyrchol
- Mae gweithgynhyrchu bwyd yng Nghymru yn sector mawr, gyda llawer o fusnesau bach a chanolig
- Mae materion sy'n ymwneud â fforddiadwyedd bwyd yn faes sydd yn aml yn peri pryder i'r Pwyllgor, a gofynnais sut y gellid defnyddio gwybodaeth tracio defnyddwyr i fynd i'r afael â'r materion hyn. Ymatebodd y Prif Gyngorydd Gwyddonol ei fod yn awyddus i sicrhau bod data'r ASB yn cael ei gyhoeddi, fel y gallai fod yn ddefnyddiol.

[Blaenoriaethau Strategol ar gyfer Polisi a Rheoleiddio'r ASB \(Papur FSA 21/06/05\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.4 Rhoddodd y papur hwn drosolwg o'r dirwedd bolisi sy'n datblygu.

1.5 Wrth groesawu'r prif flaenoriaethau strategol, seiliwyd fy sylwadau ar y canlynol:

- Croesawyd y dull o seilio datblygiad polisi yn y dyfodol yng nghyd-destun y tair a phedair gwlad
- Roedd ymrwymiad parhaus yr ASB i gydweithio ar draws y tair gwlad a chyda Safonau Bwyd yr Alban (FSS) yn gadarnhaol ac yn hanfodol
- Mae'r Concordat ar gyfer trefniadau gweithio rhwng yr ASB a Llywodraeth Cymru yn cael ei adolygu ar hyn o bryd
- Roedd y Pwyllgor yn croesawu cyfeiriadau yn y papur at ddeddfwriaeth a chynlluniau gweithredu sy'n benodol i Gymru – Cynllun Gweithredu Bwyd a Diod Cymru, Bil Amaethyddiaeth (Cymru) a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
- Nodwyd ei bod yn bwysig bod y model cost salwch yn ystyried y gwahaniaethau yn y pedair gwlad (er enghraifft, mae presgripsiynau yn rhad ac am ddim yng Nghymru)
- Croesawyd y broses o gydgyssylltu materion labelu sy'n adlewyrchu'r gwahanol gylchoedd gwaith ar draws yr ASB yn ganolog
- Wrth ymgysylltu â'r diwydiant, nodwyd ei bod yn bwysig bod yna nifer mawr o fusnesau bach a chanolig yng Nghymru ac felly croesawodd y Pwyllgor y dulliau arloesol a ddefnyddir i ymgysylltu â'r sector hwn
- Roedd defnyddio'r ymadrodd 'safonau bwyd a diogelwch bwyd' yn creu'r argraff nad oedd 'safonau bwyd' yn cynnwys diogelwch, tra bod ei gwmpas yn cynnwys unrhyw beth a allai fod yn niweidiol neu'n andwyol i ddefnyddwyr. Ar ben hynny, byddai'r term 'safonau bwyd' yn helpu i bontio'r bwch rhwng cylch gwaith cyfredol yr ASB o ran maeth a newidiadau posibl a allai olygu bod yr ASB yn chwarae ran fwy yn y maes hwnnw.

[Adroddiad blynyddol ar Raglen Sganio'r Gorwel \(Papur FSA 21/06/06\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.6 Roedd y papur yn archwilio gallu'r ASB i sganio'r gorwel, a'r gallu i nodi bygythiadau, risgiau a chyfleoedd sy'n dod i'r amlwg.

1.7 Wrth groesawu'r gwaith, dyma'r pwyntiau a ddaeth i'm sylw:

- yr angen i ddilysu'r asesiadau a'r blaenoriaethau a ddarparwyd yn erbyn tystiolaeth arall
- ni ddangosodd yr wybodaeth am ddefnyddwyr a ddeilliodd o'r traciwr unrhyw wahaniaethau arwyddocaol rhwng Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon
- efallai y byddai'r angen am sganio ar gyfer ardaloedd newydd yn rheolaidd a gwaith y Ganolfan Biogyfansoddiau ym Mhrifysgol Bangor mewn perthynas ag arloesi ym maes bioddeunyddiau o ddiddordeb i'r ASB – awgrym a dderbyniwyd yn gadarnhaol.

[Adroddiad Blynyddol ar Asesu Risg \(Papur FSA 21/06/07\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.8 Mae'r papur hwn yn rhoi manylion gwaith asesu risg yr ASB a'r cynnydd sydd wedi'i wneud hyd yma, gan dynnu sylw at heriau a chynlluniau. Mae'r papur hefyd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynigion yr asesiadau risg ar gyfer Labelu sy'n Gysylltiedig â Maeth a Safonau Cyfansoddiadol (NLCS) sy'n cefnogi cyfrifoldebau'r ASB yng Ngogledd Iwerddon, a hefyd geisiadau am asesiadau risg i gefnogi cylch gwaith polisi adrannau eraill y Llywodraeth.

1.9 Wrth gefnogi gwaith yr uned asesu risg, dyma'r pwyntiau a godais:

- mae angen diweddarau adolygiadau systematig drwy'r amser
- mae angen i arbenigwyr reoleiddio, lleihau a dileu risgiau trwy ddeall technolegau arloesol

[Diweddariad ar Orsensitifrwydd i Fwyd \(Papur FSA 21/06/08\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.10 Mae'r papur yn nodi'r cynnydd a wnaed ers mis Rhagfyr 2020 ym meysydd allweddol gorsensitifrwydd i fwyd. Mae'r meysydd gwaith hynny'n cynnwys newidiadau i'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â bwyd wedi'i becynnu ymlaen llaw i'w werthu'n uniongyrchol, a chefnogi defnyddwyr a busnesau.

1.11 Wrth gefnogi datblygiad y mecanwaith i roi gwybod am alergeddau, dyma'r pwyntiau a godwyd gennyf:

- Codwyd pryderon am y cynigion posib o ran diwygio'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd i ymgorffori cynllun diogelwch ar gyfer alergeddau bwyd, gan nodi y byddai hyn yn gymhleth o ystyried y cynlluniau statudol sy'n bodoli yng Nghymru a Gogledd Iwerddon ac y gallai fod yn ddryslyd i'r defnyddiwr
- Gallai'r angen i ddatblygu rheolaethau ar gyfer rheoli a labelu alergenau o fewn y sector gweithgynhyrchu, yn benodol y defnydd o labelu alergenau rhagofalus (PAL), olygu nad yw'r risgiau gwirioneddol yn cael eu hystyried yn ddigonol – fel rhan o'r ymateb, fe'm sicrhawyd y byddai'r ASB yn ymgynghori â busnesau bwyd a defnyddwyr ar y defnydd priodol o labelu alergenau rhagofalus
- Mae angen parhau i weithio gyda busnesau bach, gan ystyried y nifer mawr o fusnesau bach a chanolig yng Nghymru, er mwyn sicrhau bod dulliau rheoleiddio'n cynnwys arlwywyr bach a'u bod yn ymwybodol o'r newidiadau i labelu alergenau ar gyfer bwyd wedi'i becynnu ymlaen llaw i'w werthu'n uniongyrchol (PPDS) – mewn ymateb i hyn fe'm sicrhawyd bod y cymorth i fusnesau o'r fath eisoes yn cynnwys y busnesau hyn yng Nghymru
- Roedd rhywfaint o orgyffwrdd â'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd, felly roedd angen i ddefnyddwyr ddeall beth oedd wedi'i gynnwys yn y ddau gynllun, er mwyn osgoi'r argraff bod sgôr uchel yn golygu dulliau rheoli alergenau effeithiol. Fel rhan o'r ymateb i hyn, dywedwyd wrthyf fod hwn yn un maes allweddol a bod yna ymdrechion i ddatblygu'r Cynllun Ymwybyddiaeth Alergeddau Bwyd, gan ystyried cymhlethdod gorsensitifrwydd i fwyd.

[Adroddiad Terfynol Gweithgor y Cyngor Gwyddoniaeth ar Orsensitifrwydd i Fwyd ac Ymateb yr ASB \(Papur FSA 21/06/09\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.12 Roedd y papur hwn yn cyflwyno adroddiad ac argymhellion terfynol Gweithgor y Cyngor Gwyddoniaeth ar Orsensitifrwydd i Fwyd, gan nodi dadansoddiad yr ASB o argymhellion y Gr?p a

chynnig ymatebion. Codais berthnasedd ymgysylltu â'r byd academiaidd yng Nghymru i ddeall y gwaith y maent yn ei wneud.

[Adroddiad Blynyddol ar Safonau Bwyd \(Papur FSA 21/06/10\)](#) - (Saesneg yn unig)

1.13 Roedd y papur hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynlluniau ar gyfer adroddiad blynyddol ar y cyd rhwng yr ASB a Safonau Bwyd yr Alban. Ers hynny mae swyddogion yr ASB wedi bod yn gweithio ochr yn ochr â chydweithwyr Safonau Bwyd yr Alban i ddatblygu'r adroddiad.

1.14 Wrth gefnogi'r cynnig am adroddiad blynyddol ar y cyd, roedd fy sylwadau'n seiliedig ar y pwyntiau canlynol:

- Dylai'r adroddiad ganolbwyntio ar fuddiannau defnyddwyr a ph'un a yw safonau bwyd wedi'u cynnal neu eu gwella
- Croesawyd y dull gweithio ar draws y tair a phedair gwlad yn yr adroddiad
- Gwnaeth y Pwyllgor groesawu'r ymagwedd fwy cyfannol at "safonau bwyd", gan gynnwys maeth a labelu bwyd yn ogystal â safonau amgylcheddol a lles anifeiliaid.

1.15 Mae [fideo o drafodion llawn cyfarfod 16 Mehefin](#) ar gael ar wefan yr ASB. Bydd cofnodion y cyfarfod yn cael eu cyhoeddi ar [dudalennau'r Bwrdd ar ein wefan](#).

1.16 Es i i gynhadledd y Pwyllgor Archwilio ac Asesu Risg, a gynhaliwyd ar 9 Mehefin, a chymeradwywyd yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon yn ffurfiol. Trafodwyd y rhain yn helaeth yn flaenorol pan oeddent ar ffurf drafft.

2. Cynaeafu Molysgiaid yn y Fenai

2.1 Yn [Adroddiad y Prif Weithredwr i'r Pwyllgor Busnes](#) (Saesneg yn unig), roedd cynaeafu yn y Fenai ymhlith y pynciau a drafodwyd:

2.2 Mae tudalen 3 yn cynnwys y dyfyniad sy'n arbennig o berthnasol i Gymru:

2.3 Yn dilyn fy niweddariad i'r Bwrdd ym mis Mai ar bysgod cregyn a dosbarthu ardaloedd cynaeafu, rwyf am nodi bod yr ASB wedi cwblhau ei dadansoddiad cychwynnol o newidiadau i'r broses ddosbarthu ar gyfer ardaloedd cynaeafu Molysgiaid Dwygragennog Byw.

Byddwch chi'n cofio y bu newid i'r ffordd yr oedd yr UE yn ystyried maes mewnfario pysgod cregyn ar ôl diwedd y Cyfnod Pontio. O'r herwydd, nid oedd diwydiant pysgod cregyn y DU bellach yn gallu allforio pysgod cregyn i'r UE o ddyfroedd Dosbarth B. Mae'r ASB felly wedi bod yn gweithio i fireinio ein dull o wahaniaethu rhwng dyfroedd Dosbarth A a B er mwyn sicrhau ein bod yn dosbarthu dyfroedd mewn modd mor gywir â phosibl. Yn flaenorol, nid oedd y gwahaniaeth rhwng dyfroedd A a B wedi bod yn berthnasol i faes allforio pysgod cregyn i'r UE.

Yn y tymor byr, rydym ni wedi bod yn canolbwyntio ar gynigion sy'n ymarferol o fewn y fframwaith cyfreithiol cyfredol sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac a allai effeithio ar ardaloedd cynaeafu dosbarth A/B o fewn amserlen eithaf byr. Mae'r rhain yn newidiadau technegol mewn protocolau manwl, na fyddent fel arfer yn cael eu hadrodd i Bwyllgor Busnes yr ASB, ond roeddwn i am nodi hyn yn gyhoeddus gan fod y mater hwn wedi'i godi yn y Senedd ac yn y cyfryngau.

Fel cam cyntaf, caiff ein protocolau eu diweddarau i gynnwys dau faen prawf ychwanegol ar gyfer ystyried canlyniadau anghyson o ardaloedd cynaeafu Dosbarth A. Bydd y rhain yn ein galluogi i eithrio canlyniadau annodweddiadol o uchel (y rhai sy'n 3 gwriad safonol uwch ben y lefelau

halogiad cymedrig) a chael ymateb cymesur i ganlyniadau achlysurol sydd ychydig yn uwch na'r trothwy ar gyfer ardaloedd cynaeafu Dosbarth A lle mae data monitro fel arall yn dangos bod yr ardal yn parhau i fodloni meini prawf Dosbarth A. Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â Chyfraith yr UE a Ddargedwir (Retained) sy'n caniatáu i ganlyniadau anghyson o ardaloedd cynaeafu Dosbarth A gael eu diystyru ar sail asesiad risg sy'n seiliedig ar ymchwiliad. Rydym ni'n credu nad oes unrhyw risg ychwanegol i iechyd y cyhoedd yn sgil y diwygiadau gan y gellir diystyru canlyniadau anghyson eisoes, a bod y newidiadau yn seiliedig ar dystiolaeth.

Bydd y newidiadau hyn yn cael eu rhoi ar waith yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon yn dilyn adolygiad blynyddol eleni o ddsbarthiadau a oedd yn gymwys ym mis Medi 2021. Bydd yr amseriad hwn yn caniatáu i'r meini prawf ychwanegol gael eu cymhwyso i ganlyniadau anghyson hanesyddol yn y set ddata 3 blynedd, a fydd yn ystyried hyn oll. Rydym ni'n gweithio'n gyflym i ystyried sut y bydd y rhain yn effeithio ar ardaloedd cynaeafu unigol, ac i sicrhau bod y protocolau'n cael eu diweddarau i ddarparu'r fframwaith priodol er mwyn rhoi'r newidiadau ar waith. Yng Ngogledd Iwerddon, bydd y newidiadau yn cael eu rhoi ar waith adeg yr adolygiad blynyddol ar ddsbarthiadau pysgod cregyn ym mis Ionawr 2022.

2.4 Mae'r [atodiad](#) yn cynnwys dadansoddiad manylach.

2.5 Bydd Cyfarwyddwr yr ASB yng Nghymru yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y mater hwn.

3. Materion Eraill

3.1 Fel Cadeirydd y Pwyllgor, es i i'r cyfarfod rhagarweiniol gyda Lynne Neagle AS, y Dirprwy Weinidog dros Iechyd Meddwl a Lles sydd newydd ei phenodi, ar 23 Mehefin. Gwnes i hefyd gymryd rhan, fel arsylwr, yng nghyfarfod partneriaeth Bwyd Diogel, Cynaliadwy a Dilys Cymru (SSAFW) ar yr un diwrnod. Cynhelir cyfarfod nesaf SSAFW ar 22 Medi.

Peter Price
Aelod Bwrdd ar gyfer Cymru a Chadeirydd Pwyllgor Cynghori ar Fwyd Cymru
12 Gorffennaf 2021